

מלאכת בישול

בישול אחר אפיה, צליה וטיגון

יראים השלם סי' רעד קלד, ב

שאינ בישול אחר בישול, אבל יש בישול אחר צלי ... יש בישול אחר אפיה, הוא הדין נמי צלאו ואחר כן בשלו, דיש בישול אחר צלי ... אחרי שפירשתי שיש דבר המתבשל בכלי שני, ויש בישול אחר אפוי וצלי ויש צלי אחר בישול, יזהר אדם שלא יתן פת אפוי בשבת א[ן] בכלי שני במקום שהיד סולדת בו.

סדר ברכת הנהנין פ"ב

י"א ומעט שמן שמושחין המחבת שלא תשרף העיסה אינה נקראת משקה.

י"ב עיסה שבלילתה עבה כעיסת לחם גמור המתגלגלת בידים, וטגנה במחבת בשמן או שאר משקין ושומן, יש אומרים שאין הטיגון במחבת מוציאה מתורת לחם גמור, הואיל ומשקה שבמחבת הוא דבר מועט, והעיסה היתה בלילתה עבה תחלה, והרי זה כאילו נאפית בתנור, ומברכין עליה המוציא וברכת המזון בכזית. **ויש חולקים ואומרים שדין הטיגון כדין הבישול**, וכמו שיתבאר. **וכן עיקר**. ומכל מקום אם אוכל כדי שביעה שהוא **ספק של תורה ... יש להחמיר** שלא לאכול כי אם בתוך הסעודה של לחם גמור.

ואפילו היא ממולאת, כל שאינה ממולאת בפירות וכיוצא בהם, אלא בגבינה, ומטוגנת בחמאה (שקורין פלאדין), או בבשר ומטוגנת בשומן...

וכל זה בטיגון, אבל עיסה שנתבשלה בקדירה, אין עליה תורת לחם כלל גם לסברא הראשונה, ומברכין עליה בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם, אפילו בקביעות סעודה, ואפילו הן חתיכות גדולות (שקורין קניידליך או קרעפליך)...

אבל אם משימים לתוך הקדירה שנטגנים בתוכה הרבה שומן הצף על פני החלב (שקורין סמעטינע), הרי זה כמין בישול גמור, ומברך בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם.

שוע"ר סי' שיח

יב יש מי שאומר שאע"פ שאין בישול אחר בישול בדבר יבש, מכל מקום יש בישול אחר אפיה או צליה, שהאפוי או הצלוי אם נתנו אפילו בעודו רותח בתוך כלי ראשון שהיד סולדת בו חייב ... ולכן צריך לזהר שלא ליתן פת אפוייה אפילו בקערה שהיא כלי שני כל זמן שהיד סולדת בו ... ויש מי שמסתפק וחושש מחיוב חטאת גם בכלי שני שהיד סולדת בו, מפני שיש דברים רכים שמתבשלים גם בכלי שני ... **ואפילו בבשר צלוי יש להחמיר** ... אבל יש מתירין באפוי וצלוי אפילו צוננים ליתנם אפילו בתוך כלי ראשון רותח, מפני שאין בישול אפילו אחר אפיה וצליה. **ונהגו לזהר לכתחלה כסברא הראשונה, שלא ליתן פת אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו**, אבל בדיעבד יש להתיר אפילו בכלי ראשון כסברא האחרונה.

יג ולפי סברא הראשונה שיש בישול אחר אפיה וצליה, יש גם כן אפיה וצליה אחר בישול, דהיינו שכל דבר המבושל אסור ליתנו בלא רוטב סמוך לאש, במקום שיכול להתחמם שם עד שתהא היד סולדת בו.

אבל לדברי הכל אין אפיה וצליה אחר אפיה וצליה. ודבר האפוי או צלוי מותר ליתנו סמוך לאש ע"י שיתבאר, אפילו נצטן כבר לגמרי.

כד אבל כל דבר שאין בו משום בישול, מותר אפילו להרתיחו כנגד המדורה, כגון ... דבר האפוי או צלוי, ואין אפיה וצליה אחר אפיה וצליה אפילו נצטן לגמרי כמו שנתבאר למעלה.

ומכל מקום לא התירו אלא כנגד המדורה. אבל אסור ליתנו על האש ממש, או אפילו בסמוך לה ממש, אלא צריך להרחיק קצת, כי יש לחוש שמא ישכח שהוא שבת ויבא לחתות בגחלים, אבל כשאנו מצריכים אותו להרחיק קצת, יש לו בזה היכר וזכרון, ולא יבא לחתות בגחלים.

שוע"ר סי' תנא

לו מחבת שמטגנין בה עיסת חמץ כל השנה בשמן או בשומן, יש אומרים שצריכה ליבון גמור ... ויש חולקין על זה ... אבל מחבת שאפו בה עיסה, אף על פי שמשח את המחבת בשמן או בשומן תחת העיסה כדי שלא תשרף, אין זה נקרא טיגון אלא אפיה, כיון שאין העיסה רוחשת בשמן או בשומן.